

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 19 ноември 2018 г.
(OR. en)

14411/18

SOC 715
EMPL 535
ECOFIN 1064
EDUC 430

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Тематични прегледи „Социалните аспекти на цифровизацията“ (Комитет за социална закрила) и „Цифровизацията и роботизацията на труда“ (Комитет по заетостта) — Одобряване на съвместните основни послания

Приложено се изпращат на делегациите съвместните основни послания по горепосочения въпрос, представени от Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила с оглед на одобряването им от Съвета (EPSCO) на 6 декември 2018 г.

**Основни послания от тематичните прегледи „Социалните аспекти на цифровизацията“
(Комитет за социална закрила) и „Цифровизацията и роботизацията на труда“
(Комитет по заетостта)**

Комплексните последици от технологичния напредък, демографските промени и глобализацията изменят облика на съвременния живот. Нарастващата цифровизация и роботизация и развитието на икономиката на цифровите платформи водят до промени на пазара на труда, които могат да имат значителни последици за системите за социална закрила. Тези промени предлагат нови възможности за работа и могат да допринесат за социалното приобщаване, но също така пораждаат някои предизвикателства. Новите форми на труд и модели на работа могат да поставят под въпрос традиционните трудови правоотношения, условията на труд и системите за социална закрила.

През септември 2018 г., като продължение на предишната работа и като част от приоритетите на австрийското председателство на Съвета на Европейския съюз, Комитетът за социална закрила проведе специален преглед на тема „Социалните аспекти на цифровизацията с акцент върху работата през платформи“, а Комитетът по заетостта обсъди въпроса за „Цифровизацията и роботизацията на труда“, като обърна особено внимание на сектора на здравеопазването и на предоставянето на грижи.

Основните послания, очертали се вследствие на тези обсъждания, са следните:

- Очаква се делът на работниците с нови форми на заетост да нарасне през следващите години. Опитът до момента показва, че благодарение на технологичното развитие се създават нови продукти, пазари и работни места.
- Технологичните промени допринасят за подобряване на безопасните условия на труд и качеството на работните места посредством автоматизация на нездравословните и трудоемки задачи, както и чрез осигуряване на по-голяма гъвкавост. Въпреки това те водят също така до загуба на работни места в някои сектори. Ето защо на лицата, които рискуват да загубят работните си места, следва да бъде оказана помощ. Публичните служби по заетостта и системите за социална закрила играят ключова роля в подпомагането на работниците при прехода и допринасят за социалното им приобщаване.
- По-голяма е вероятността нискоквалифицираните работници да пострадат от загубата на работни места. Ето защо подобряването на уменията и компетентностите е важно, за да се позволи по-широко участие във възможностите, които предлагат новите форми на заетост, както и за насърчаването на приобщаващ пазар на труда. Заявените цели за учене през целия живот, повишаване на уменията и преквалификация понастоящем обаче не се постигат. Все по-неотложни стават политиките за подобряване на възможностите за развиване на уменията за работници, които нямат достъп до обучение или имат ограничена възможност да търсят обучение извън работното време.

- Роботизацията не е непременно замяна на работните места — тя може да означава, че същите остават, но под коренно различна форма. Това изтъква необходимостта от надеждно проучване на пазара на труда с цел да се разберат променящите се профили на трудовите задачи. На свой ред то ще трябва да бъде включено в нашите системи за образование и обучение, за да се гарантира, че работната ни сила притежава правилния набор от умения, като се обърне специално внимание на по-ниско квалифицираните работници. Също така може да се наложи държавите членки да обмислят един по-проактивен и превантивен подход за активни политики по заетостта.
- Политиката може проактивно да цели да оказва влияние върху използването и внедряването на технологиите. Редица фактори влияят върху това дали хората приемат или отхвърлят технологичните промени, а въздействието и темпът на тези промени може да варират в големи граници. Ето защо е необходимо създателите на политики да докажат осезаемите ползи от промените и да насърчават по-широки обществени дискусии относно цифровизацията и роботизацията.
- Новите форми на заетост могат да предложат ползи за участващите в тях и за обществото като цяло. Те могат да улеснят достъпа до пазара на труда на редица групи, сред които хората, които обикновено са най-откъснати от него, и по този начин да окажат принос към социалното приобщаване. Освен това те могат да предложат по-голяма гъвкавост и повече възможности за подобряване на равновесието между професионалния и личния живот. Те могат да бъдат и в помощ за усилията за справяне с недеклариания труд.
- Същевременно те могат да крият и предизвикателства в области като условията на труд и несигурността на работното място, както и достъпа до социална закрила, нейната адекватност и устойчивост, което би могло да доведе до повишена сегментация на пазара на труда.
- Държавите членки и когато е приложимо, социалните партньори следва да предприемат стъпки, за да се гарантира, че работещите през платформи не се оказват в неблагоприятно положение поради вида на тяхната заетост. По отношение на тези работещи следва да се целят справедливи условия на труд, адекватно заплащане и организация на труда, както и подходящо равновесие между професионалния и личния живот. Когато е целесъобразно, следва да се обмислят както регулаторни, така и нерегулаторни мерки. Голямото разнообразие на работата през платформи също следва да се вземе предвид при изготвянето на политически отговор, тъй като универсално решение няма. В случаите, когато отсъстват традиционните отношения между работодател и работник, е необходимо да се помисли по въпроса за представителство в социалния диалог.

- Когато е необходимо, държавите членки следва да предприемат мерки, за да се гарантира, че работниците получават достъп до подходяща социална закрила и стимули за участие в системите за такава закрила. И отново следва да бъдат обмислени както регулаторни, така и нерегулаторни мерки.
- Ключовите фактори, определящи достъпа до социална закрила при някои видове работни места, са свързани със статута на самостоятелна заетост или с договорните отношения между работодател и служител. Заслужава да се отбележи, че подходът на платформите за определяне на трудовите правоотношения е различен. В този контекст може да е необходимо да се адаптират съответните законови и подзаконови актове, ако съществуващите рамки се окажат неподходящи.
- От внимание се нуждае фиктивната самостоятелна заетост, като се отчита дали действително работниците са самостоятелно заети. Може да се наложи разработване или доусъвършенстване на начини за проследяване на свързани с работата трансакции и доходи на работещите през платформи и на други работници с нетипична форма на заетост с цел да се гарантират трайната адекватност и устойчивост на националните системи за социална закрила и когато е възможно, да се търси решение на проблема с нелоялната конкуренция между дружества, които правят вноски за социална закрила и такива, които не правят вноски.
- Въздействието от използването на изкуствен интелект (ИИ) върху приобщаващия характер на пазара на труда е въпрос, който може да се нуждае от разглеждане от различни гледни точки: редица публични служби по заетостта вече ползват машинно самообучение в помощ на установяването на съответствие между търсенето и предлагането на пазара на труда; при разпределяне на работата в някои платформи се използват рейтинги и алгоритми (в които може да е заложена субективност). Тези нововъведения може да породят проблеми, свързани например с неприкосновеността на личния живот или с дискриминация.
- По същия начин нарастващата употреба на роботи в сектори като здравеопазването и предоставянето на грижи се нуждае от стабилно ръководене с цел управление на рисковете и гарантиране на сигурността на лицата, работещи и взаимодействащи си с роботи.
- Като се има предвид потенциалното трансгранично естество на работата през платформи, сътрудничеството на равнището на ЕС е важно. То би могло да бъде от полза в различни области, например преносимостта на социалните права през граница и правилата относно приложимото законодателство. Сътрудничеството с установени извън Европейския съюз платформи също е важен аспект, който трябва да бъде разгледан. Държавите членки следва да споделят своя опит и добрите си практики.

- Изработването на адекватен политически отговор трябва да бъде подкрепено с убедителни факти, съпоставими и последователни данни, особено що се отнася до работата през платформи. Социалните партньори, организациите на гражданското общество и други заинтересовани страни следва да бъдат включени при изработването и проследяването на такъв политически отговор.
-